

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Anna Kalata

DPS-V-0702-03-ZP/2092/07

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 25.04.07

nr. 3184 podpis 13P5

Warszawa dnia 24.04.07

SECRETARIAT
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 25.04.07 zał.
nr. 3852 podpis Maxun

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu RP

Szanowny Panie Marszałku,

Odpowiadając na oświadczenie Pana Senatora Mieczysława Augustyna, złożone podczas 30. posiedzenia Senatu RP w dniu 29 marca 2007 r., otrzymane przy piśmie Pana Marszałka, Nr BPS/DSK-043-241/07 z dnia 3 kwietnia 2007 r., uprzejmie wyjaśniam:

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej weszła w życie z dniem 1 maja 2004 r. i już w numerze 4. „Pracy Socjalnej” z października 2004 r. zamieszczony został do niej komentarz. Przedstawiona w komentarzu interpretacja przyczyniła się do lepszego zrozumienia rozwiązań prawnych, przyjętych w nowej ustawie o pomocy społecznej, pomogła w rozwiązywaniu problemów występujących w działaniach pracownika pomocy społecznej w praktyce, ułatwiła podejmowanie często trudnych decyzji. Ale nawet bardzo szczegółowy komentarz nie odpowie na wszystkie pytania i wątpliwości, ale na pewno wspiera w podejmowaniu decyzji w sprawach, od których zależy skuteczność pomocy. Komentarz z 2004 r. nie obejmuje interpretacji aktów wykonawczych, które były wówczas w trakcie przygotowywania.

Zamierzeniem autora komentarza było uzupełnianie go i aktualizowanie, tak aby jak najlepiej oddać intencje ustawodawcy. Tak się jednak nie stało, przede wszystkim dlatego, że zmiany w ustawie o pomocy społecznej wprowadzone już w okresie jej obowiązywania mają na ogół charakter doprecyzowujący, porządkujący lub dostosowujący do przepisów Unii Europejskiej i na ogół nie wymagają komentarza.

Z reguły przy okazji większych zmian w ustawie o pomocy społecznej lub w przepisach wykonawczych do tej ustawy MPiPS organizuje spotkania z pracownikami jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, na których omawiane i komentowane są wprowadzone zmiany. Zapoznani z tymi zmianami przedstawiciele w/w jednostek służą swoją wiedzą w tym zakresie innym pracownikom. Ponadto MPiPS i wydziały polityki społecznej urzędów wojewódzkich udzielają każdorazowo indywidualnych wyjaśnień zainteresowanym w sprawach do nich kierowanych. Natomiast przepisy, które budzą najwięcej wątpliwości, są interpretowane na stronach internetowych MPiPS.

Wprowadzenie do ustawy o pomocy społecznej kontraktu socjalnego pozwoliło na ustalenie jak najbardziej skutecznej drogi wyjścia rodziny z trudnej sytuacji, w jakiej się

znalazła. Kontrakt jest dwustronną umową zawieraną przez pracownika socjalnego z osobą korzystającą z pomocy społecznej. W kontrakcie określone są cele i sposoby ich osiągnięcia, a także ocena ich realizacji. Kontrakt jest zobowiązaniem obu stron do podjęcia działań. W trakcie realizacji tych zobowiązań strony oceniają efekty, ich skuteczność i mogą korygować określone cele, jeżeli przyjęły błędne założenia lub też nie można osiągnąć zamierzonego celu z przyczyn obiektywnych. Kontrakt jest narzędziem pomagającym w pracy pracownikowi socjalnemu.

Stosownie do przepisu art. 11 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, brak współdziałania osoby lub rodziny z pracownikiem socjalnym w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej, odmowa zawarcia kontraktu socjalnego, niedotrzymywanie jego postanowień, a także nieuzasadniona odmowa podjęcia pracy przez osobę bezrobotną, nieuzasadniona odmowa podjęcia leczenia odwykowego przez osobę uzależnioną mogą stanowić podstawę do odmowy przyznania świadczenia, uchylenia decyzji o przyznaniu świadczenia lub wstrzymania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. Art. 11 ust. 1 ustawy stanowi natomiast, że w przypadku stwierdzenia przez pracownika socjalnego marnotrawienia przyznanych świadczeń, ich celowego niszczenia lub korzystania w sposób niezgodny z przeznaczeniem bądź marnotrawienia własnych zasobów finansowych może nastąpić ograniczenie świadczeń, odmowa ich przyznania albo przyznanie pomocy w formie świadczenia niepieniężnego.

Art. 11 ustawy o pomocy społecznej stanowi rozwinięcie zasady współdziałania z art. 4 ustawy. W stosunku do osoby, która nie współdziałała z organem pomocy społecznej, organ ten może podjąć odpowiednie kroki, skutkujące ograniczeniem w udzielaniu świadczeń. Kroki te polegają na możliwości zmiany bądź uchylenia decyzji administracyjnej, zgodnie z art. 106 ust. 5 ustawy. Przesłanka „braku współdziałania” została wskazana wprost w ust. 2, jednak sytuacje wymienione w ust. 1 są również przejawem złej współpracy osoby lub rodziny z ośrodkiem pomocy społecznej. Sankcje wynikające z przepisu art. 11 nie powinny być stosowane wobec osób niezaradnych życiowo lub zaburzonych psychicznie. Przepis ust. 3 zobowiązuje organ pomocy społecznej do uwzględniania sytuacji osób, będących na utrzymaniu osoby, której zgodnie z ust. 1 lub 2 odmówiono przyznania albo ograniczono wysokość lub rozmiar świadczeń. Może to w szczególności polegać na udzieleniu członkom rodziny świadczeń w formie niepieniężnej, np. posiłku dla dzieci, pracy socjalnej z rodziną.

Ośrodek pomocy społecznej, na podstawie okoliczności sprawy, samodzielnie podejmuje decyzję co do terminu ograniczenia świadczeń z pomocy społecznej, wstrzymania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej czy też przyznania pomocy w formie świadczenia niepieniężnego, z powodów wymienionych w art. 11 ust. 1 i 2 ustawy. Określenie tego terminu sztywno w ustawie nie dawałoby możliwości przywrócenia osobie korzystniejszej dla niej decyzji zaraz po ustąpieniu niekorzystnych okoliczności, a taka możliwość obecnie istnieje i jest stosowana w praktyce.

MPiPS ma świadomość, że niektóre ośrodki pomocy społecznej mają problem z zatrudnieniem kwalifikowanej kadry. Dotyczy to zwłaszcza małych ośrodków z terenów wiejskich. Głównym powodem takiego stanu jest ograniczenie zatrudnienia pracowników socjalnych przez gminy, nałożenie na nich dodatkowych obowiązków w postaci realizacji zadań dotyczących przyznawania świadczeń rodzinnych, mimo że ustawa o świadczeniach rodzinnych wyraźnie wskazuje, że realizacja tych zadań nie może pogorszyć realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej.

W tej sytuacji ogromną rolę spełnia dobra współpraca ośrodka pomocy społecznej z powiatowym centrum pomocy rodzinie i innymi ośrodkami pomocy społecznej z terenu powiatu, o których wiadomo, że dysponują lepszym zapleczem kadrowym, dobry przepływ

informacji z pcpr do ops, wymiana doświadczeń między zaprzyjaźnionymi ośrodkami pomocy społecznej.

Ale nie tylko ośrodki pomocy społecznej mają trudności z pozyskaniem do pracy kwalifikowanej kadry. Podobny problem dotyka także powiatowe centra pomocy rodzinie.

Ośrodek pomocy społecznej jest jednostką organizacyjną gminy. Jednym ze sposobów na złagodzenie niekorzystnej sytuacji kadrowej w ośrodkach pomocy społecznej jest stworzenie takiej struktury organizacyjnej, aby wydział prawny w gminie miał przypisane również zadanie obsługi prawnej ośrodka pomocy społecznej. Takie działania nie wymagają zmian legislacyjnych.

Ustawa o pomocy społecznej w art. 21 pkt 2 nałożyła na samorząd województwa zadanie kształcenia i szkolenia zawodowego kadr pomocy społecznej. Natomiast szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu jest zadaniem własnym powiatu. Stanowi o tym art. 19 pkt 14 ustawy o pomocy społecznej. Ten sam artykuł ustawy w pkt 15 określa jako zadanie własne powiatu doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu. Istnieją zatem podstawy prawne ku temu, aby powiat prowadził szkolenia dla kadry pomocy społecznej i doradztwo metodyczne. Jeżeli pcpr nie inicjuje takich spotkań, inicjatywa może leżeć po stronie ops-ów. Nie ma też żadnego problemu, aby zainteresowane powiaty czy też kilka powiatów wspólnie wystąpiły do MPiPS o oddelegowanie pracownika Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej na takie spotkanie. Jeżeli powiat nie wywiązuje się z realizacji wymienionych zadań, wojewoda ma prawo w takim przypadku w ramach nadzoru do przeprowadzenia kontroli.

Z

powołaniem

MINISTER PRACY
I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Anna Kalata

Anna Kalata